

Hållbarhetsmål 2030

För varje människa och för vår planet

Västra Götalandsregionens (VGR:s) Mål för social hållbarhet 2030 och Miljömål 2030 antogs av regionfullmäktige 2021. År 2026 aktualiserades och sammanfördes målen i Hållbarhetsmål 2030. Målen gäller för alla förvaltningar och bolag samt verksamheter som finansieras av VGR och är prioriterade utifrån organisationens huvuduppdrag. Hållbarhetsmålen ska förstärka ett hållbart genomförande av hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur.

Datum: 2026-05-26

Dokumentnamn: Hållbarhetsmål 2030

Diarienummer: RS 2025-03313

Beslutad av: Regionfullmäktige

Grafisk produktion: VGR Inhouse

Foto: Getty Images (framsida), Jonas Ingman (s. 4), Mika Aberra (s. 8),

Eng Foto (s. 9), Madeleine Johnsson (s. 10), Camilla Lindberg (s. 15), Paul Björkman (s. 19),

Eddie Löthman (s. 26), Garbis Sarafian (s. 29)

Relaterade dokument: Hållbarhetspolicy RS 2025-03312

Innehåll

Hållbarhet – för varje människa och för vår planet.....	4
Om Hållbarhetsmål 2030	6
Övergripande hållbarhetsmål	11
Hälsa och välbefinnande.....	12
Jämlikhet och lika rättigheter	15
Tillit, trygghet och delaktighet.....	19
Resurseffektivt och giftfritt.....	22
Låg klimatpåverkan.....	25
Främjad biologisk mångfald	29
Ordlista	32

Hållbarhet – för varje människa och för vår planet

Som en av landets största regioner och offentliga arbetsgivare har Västra Götalandsregionen (VGR) en betydande roll och ett stort ansvar att vara föregångare i omställningen till ett hållbart samhälle. Omställningen utgår från Vision Västra Götaland – Det goda livet som fastslår att både nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras sunda ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden.

Hållbarhetspolicy och Hållbarhetsmål 2030 är de styrande dokument som beskriver VGR:s långsiktiga ambitioner och inriktning för organisationens hållbarhetsarbete, samt tydliggör prioriteringar där omställningstakten behöver öka för att möta stora samhällsutmaningar. Dokumenten ska förstärka hållbarhetsperspektivet i VGR:s fyra måldokument för regional utveckling, hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt kultur.

Genom att integrera hållbarhet i verksamheternas huvuduppdrag stärks förutsättningarna för att VGR ska kunna bidra till god hälsa, jämlikhet och delaktighet, samt minska organisationens negativa påverkan på miljö och klimat. Hållbarhetsmål 2030 utgör också en drivkraft för förändring, omställning och samarbete mellan aktörer, både inom och utanför Västra Götaland.

Agenda 2030 är den mest ambitiösa globala agendan för hållbar utveckling som världen antagit. De 17 globala målen omfattar tre ömsesidigt beroende dimensioner av hållbarhet; ekonomisk, social och miljömässig. Målen är odelbara och påverkar varandra vilket innebär att inget mål kan uppnås på bekostnad av ett annat. Principen ”Leave no one behind”, att ingen människa ska lämnas utanför, betonar att genomförandet av målen ska ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar. Det innebär att varje människa ska ha samma möjlighet att vara

delaktiga och ta del av den samhällsutveckling som sker. Hållbarhetsmål 2030 är VGR:s bidrag till måluppfyllelsen av Agenda 2030.

Hållbar utveckling

” En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.¹

Definitionen finns i rapporten ”Vår gemensamma framtid”, kallad Brundtlandrapporten. Denna definition har blivit en överordnad princip för FN:s arbete och ett övergripande mål för svensk politik. Begreppet definieras utifrån de tre dimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet som, då de samspelar och stödjer varandra, förväntas leda till hållbar utveckling.²

1 Källa: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

2 Källa: <https://fn.se/wp-content/uploads/2022/03/Ha%CC%8Allbarhetspolicy.pdf>

Om Hållbarhetsmål 2030

Hållbarhetsmål 2030 består av ett avsnitt om ansvarsfull styrning samt sex övergripande hållbarhetsmål med tillhörande delmål och indikatorer med målvärden, se samtliga delmål på sid 11.

Avsnittet ansvarsfull styrning beskriver hur hållbarhetsarbetet styrs och leds inom ramen för regionstyrelsen och alla VGR:s nämnder och styrelsers ansvar. Här samlas också regionövergripande hållbarhetsområden som hållbar arbetsgivare, säkerhet och beredskap, hållbar digitalisering, hållbar finansiell verksamhet, hållbara investeringar, hållbara upphandlingar och inköp.

De sex övergripande hållbarhetsmålen med tillhörande delmål pekar ut riktningen för VGR:s hållbarhetsarbete. Delmålen konkretiserar vad som krävs för att VGR ska bli en hållbar organisation och bidra till en hållbar samhällsomställning utifrån ekonomiska, sociala och miljömässiga perspektiv. Till delmålen finns målsatta indikatorer på VGR-övergripande nivå. Uppföljning av hållbarhetsmålen sker i samband med VGR:s årsredovisning och omfattar de övergripande målen så väl som delmålen.

Figur 1. Överblick över Hållbarhetsmål 2030.

Ansvarsfull styrning

EU:s direktiv för hållbarhetsrapportering, CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), ger en struktur för hållbarhetsarbetet utifrån att det är ett ramverk för rapportering av miljömässiga (environmental), sociala (social) och styrningsaspekter (governance), det vill säga ESG-strukturen. Genom CSRD stärks kraven på transparens, ansvarstagande och integrering av hållbarhet i VGR:s styrning, ledning och uppföljning.

Ansvarsfull styrning (governance) handlar om hur organisationen styrs, leds och följs upp för att säkerställa långsiktig hållbarhet. En grundläggande förutsättning för att nå VGR:s hållbarhetsmål är att hållbarhetsarbetet är strukturerat, integrerat samt utgår från en tydlig ansvarsfördelning. Med integrerat avses att hållbarhet hanteras i förvaltningars och bolags ordinarie processer för beslut, budget, planering, genomförande och uppföljning.

Regionstyrelsen har övergripande ansvar och uppsiktsplikt över hållbarhetsarbetet. Regionstyrelsen utövar ägarskap för VGR:s utförare och har övergripande ansvar för att säkerställa att utförarverksamheten efterlever fattade beslut om social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Regionstyrelsens olika utskott och beredningar har ansvar för olika områden inom ansvarsfull styrning.

Regionstyrelsens hållbarhetsutskott

har strategiskt och samordnande ansvar samt en stödjande roll gentemot utförarverksamheterna i deras arbete med VGR:s hållbarhetsmål. Hållbarhetsutskottet ska följa genomförandet av hållbarhetsarbetet samt analysera, ta initiativ till åtgärder och föreslå förändringar för att nå måluppfyllelse.

Regionstyrelsens beredning för mänskliga rättigheter

har ett samordnande ansvar samt en stödjande roll till utförarverksamheterna i deras arbete med mänskliga rättigheter. Beredningen ska följa utvecklingen inom ansvarsområdet samt analysera, ta initiativ till åtgärder och föreslå förändringar för att nå måluppfyllelse.

Nämnder och styrelser ansvarar för att hållbarhetsarbetet bedrivs systematiskt, integrerat och i linje med VGR:s hållbarhetsmål. Nämnder och styrelser ska konkretisera mål och delmål utifrån ansvar, rådighet och väsentlig påverkan på den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten.

Miljöledningssystemet utgör ett stöd för ett systematiskt och målinriktat miljöarbete i verksamheterna. Förvaltningar och bolag med större omfattning eller som har mer betydande miljöpåverkan är certifierade enligt ISO 14001:2015, medan övriga verksamheter är miljödiplomerade. Miljöledningssystemets strukturerade metodik skapar förutsättningar för ständiga förbättringar samt en systematik som ska upprätthållas och vidareutvecklas.

Hållbar arbetsgivare

Hållbar arbetsgivare styrs genom VGR:s *medarbetarpolicy* samt i *Regiongemensam plan för kompetensförsörjning*. Hållbar arbetsgivare innebär att skapa förutsättningar för ett gott, jämställt och hållbart arbetsliv samt säkerställa VGR:s kompetensförsörjning.

VGR ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder ett hållbart arbetsliv där chefer har goda förutsättningar att kunna leda. Medarbetarnas hälsa ska främjas genom goda arbetsvillkor, god arbetsmiljö och förutsättningar för personlig och professionell utveckling. VGR ska arbeta för lika rättigheter och möjligheter och samtliga arbetsplatser ska vara fria från diskriminering. Alla anställda, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller andra skyddade grunder, ska behandlas jämlikt och ha samma möjligheter. Alla medarbetare ska ha goda arbetsförhållanden i både den sociala, organisatoriska och fysiska arbetsmiljön. Arbetet med inkludering och aktiva åtgärder mot diskriminering ska ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

VGR står inför en betydande kompetensförsörjningsutmaning som ska mötas genom att arbeta för att attrahera och rekrytera nya medarbetare samtidigt som ett stort fokus ska läggas på att behålla och utveckla befintliga

medarbetare. Rekrytering ska ske utifrån kompetens och de rekryteringar som genomförs ska vara inkluderande och ha en positiv inverkan på jämställdhet och mångfald. Rekrytering behöver ske inom nya målgrupper och genom att arbeta systematiskt med tidig kompetensförsörjning. VGR är en arbetsgivare som bidrar till ett hållbart och inkluderande arbetsliv genom att skapa varaktiga anställningar där människor ska kunna bidra med sin kompetens utifrån sin arbetsförmåga.

Områden för uppföljning:

- Medarbetare som upplever sin arbetsmängd rimlig.
- Medarbetare som har möjlighet till återhämtning under arbetspasset genom rast och pauser.
- Medarbetare som vågar uttala sig och ta upp eventuella problem på arbetsplatsen.
- Medarbetare som rekommenderar sin arbetsplats för andra.
- Medarbetare som utsatts för kränkande särbehandling, diskriminering, sexuella trakasserier, våld eller hot om våld.
- Övergripande summering av årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete inklusive aktiva åtgärder mot diskriminering.

Säkerhet och civil beredskap

Säkerhet och civil beredskap styrs genom VGR:s *policy för säkerhet och beredskap* med tillhörande styrdokument. Förändringar i säkerhetsläget och andra risker för samhälle, människor och miljö ställer ökade krav på VGR:s robusthet, krisberedskap, säkerhetsarbete och förmåga att ställa om. Det förebyggande säkerhets- och beredskapsarbetet är en viktig del i omställningen till ett hållbart samhälle.

Ett systematiskt arbete med säkerhets- och civilt beredskapsarbete, inkluderar allt ifrån att förbereda VGR för höjd beredskap och krig till brandskydd och andra säkerhetsåtgärder för att skydda människor och miljö. VGR ska även bedriva ett effektivt och förebyggande arbete mot oegentligheter och otillåten påverkan för att motverka korrup­tion, mutor och välfärdsbrott samt rapportera tillbud, incidenter, avvikelser, sårbarheter, hot, våld och brottslighet. VGR ska skydda information och personuppgifter från obehörig åtkomst samt skydda informationssystem och digitala tjänster mot cyberhot för att värna individers integritet och upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

VGR:s beredskapsarbete syftar till att minska sårbarheten och skapa förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet både i fredstida krissituation och vid höjd beredskap och krig. Det handlar om att bevara och skydda demokrati, mänskliga fri- och rättigheter samt yttrandefrihet. Jämlikhet,

mänskliga rättigheter och skydd av miljön ska vara vägledande i verksamhet och prioriteringar vid kris, förhöjd beredskap eller krig. Det innebär att i beredskapsplanering och kontinuitetsplanering beakta jämställdhet, jämlikhet, icke-diskriminering, funktions- och barnrätt samt miljö och klimat.

Områden för uppföljning:

- Åtgärder utpekade i risk- och sårbarhetsanalys (RSA)
- Åtgärder utpekade i säkerhetsskyddsanalys (SSA)
- Kontinuitetsplaner
- Visselblåsningsärenden
- Kontroll av ekonomiskt stöd
- Hot och våld

Hållbar digitalisering

Hållbar digitalisering styrs genom VGR:s *digitaliseringspolicy* med tillhörande riktlinjer och handlingsplaner. Digitalisering ska skapa nytta och värde för våra invånare, verksamheter och aktörer (offentliga/privata) i Västra Götaland, och bidrar till att VGR når sina mål och till samhällets digitalisering. När vi digitaliserar är det viktigt att väga in flera hållbarhetsaspekter för att säkerställa att digitaliseringen är långsiktigt hållbar, inte bara tekniskt och ekonomiskt, utan även socialt och miljömässigt, exempelvis digital inkludering, tillgänglighet, arbetsmiljö, energiförbrukning, koldioxidutsläpp och elektronikavfall.

Hållbar finansiell verksamhet

Hållbar finansiell verksamhet styrs genom VGR:s *finanspolicy* med tillhörande riktlinjer. Finansverksamheten ska präglas av god etik och hållbarhet som bidrar till genomförande av VGR:s hållbarhetsmål, där beslut grundas på långsiktigt ansvarstagande både ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Finansverksamheten ska också bedrivas på ett sådant sätt som förebygger och minimerar välfärdsbrott, korrup­tion, penningtvätt och annan otillbörlig påverkan på verksamheten. Strävan efter transparens och ansvarsfullt

agerande ska vara vägledande i alla finansiella relationer och transaktioner.

VGR:s kapitalförvaltning ska säkerställa långsiktig hållbarhet och ska bidra till att FN:s globala mål för hållbar utveckling uppfylls och att placeringar bidrar till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Områden för uppföljning:

- Hållbar medelsförvaltning
- Hållbara bank- och betaltjänster

Hållbara investeringar

Hållbara investeringar styrs genom VGR:s *investeringspolicy* med tillhörande riktlinje. Investerande nämnder och styrelser har ytterligare förtydligat hanteringen för den egna verksamheten i förvaltningsspecifika rutiner. VGR:s investeringspolicy syftar till att styra hur investeringar hanteras, och att de investeringar som planeras och genomförs tillgodoser de för VGR viktigaste behoven inom ramen för en långsiktigt hållbar ekonomi. Vilka de viktigaste behoven är bedöms utifrån regionövergripande beslutade styrande.

Område för uppföljning:

- Ansvarsfulla investeringar

Hållbara upphandlingar och inköp

Inköp och upphandling styrs genom VGR:s inköbspolicy med tillhörande riktlinjer. Målsättningen är att inköpen ska vara totalkostnadseffektiva, rättssäkra och ta tillvara konkurrensen på marknaden. Inköpen ska också främja innovativa lösningar och säkerställa ekologisk och social hänsyn. Hållbara upphandlingar med kravställning och uppföljning kring hållbarhet såsom miljö, klimat, biologisk mångfald, mänskliga rättigheter och hållbara leveranskedjor är ett kraftfullt styrmedel. Hållbarhetskrav integreras i inköpsprocessen för att säkerställa mänskliga rättigheter och minska den negativa påverkan på miljö under produktens livscykel, både globalt och regionalt.

VGR:s hållbarhetsmål utgör ett styrande och vägledande underlag för kravställande av hållbarhet i upphandlingar. Samarbetet med landets övriga regioner kring hållbar upphandling med gemensam uppförandekod för leverantörer och harmoniserade hållbarhetskrav ger en tydlighet gentemot marknaden vilket driver på omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Område för uppföljning:

- Hållbarhetsprioriterade upphandlingar

”

Hållbara upphandlingar med kravställning och uppföljning kring hållbarhet såsom miljö, klimat, biologisk mångfald, mänskliga rättigheter och hållbara leveranskedjor är ett kraftfullt styrmedel.

Övergripande hållbarhetsmål

Regionfullmäktige har fastställt övergripande mål och delmål. Hållbarhetsmålen gäller för alla nämnder och styrelser, förvaltningar och bolag samt de verksamheter som finansieras av VGR.

Styrelser och nämnder, förvaltningar och bolag konkretiserar mål och delmål och bidrar därigenom till att uppnå målen.

För att stärka genomförandet och skapa synergier är samverkan och samarbete över verksamhetsgränser avgörande.

De sex övergripande hållbarhetsmålen med tillhörande delmål är ömsesidigt beroende av varandra och bildar en helhet. Det innebär att framsteg inom ett mål kan bidra till framsteg inom andra område.

Figur 2. De sex övergripande hållbarhetsmålen med tillhörande delmål.

	Hälsa och välbefinnande	<ul style="list-style-type: none">• Barnets rättigheter tillgodoses• Hälsöfrämjande och förebyggande verksamhet
	Jämlikhet och lika rättigheter	<ul style="list-style-type: none">• Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering• Inkluderande och normmedveten information• Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler
	Tillit, trygghet och delaktighet	<ul style="list-style-type: none">• Delaktighet och dialog med dem som berörs• Frihet från våld, hot och kränkningar
	Resurseffektivt och giftfritt	<ul style="list-style-type: none">• Cirkulära produkt- och materialflöden• Hållbar kemikalie- och läkemedelsanvändning
	Låg klimatpåverkan	<ul style="list-style-type: none">• Hållbara transporter och resor• Klimat- och energieffektiv verksamhet• Klimatanpassad verksamhet
	Främjad biologisk mångfald	<ul style="list-style-type: none">• Främjad biologisk mångfald vid markanvändning• Hänsyn till biologisk mångfald vid val av varor och tjänster

Hälsa och välbefinnande

Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för människors livskvalitet, egenmakt och möjlighet till det goda livet. Hälsan och livsvillkoren i befolkningen har under lång tid generellt sett blivit bättre samtidigt som den positiva hälsoutvecklingen är ojämlig. Skillnader i livsvillkor och hälsa finns mellan grupper bland annat utifrån socioekonomiska förutsättningar, bostadsort, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

VGR ska arbeta för god och jämlik hälsa genom hela livet i egen verksamhet och genom samverkan inom VGR och med andra samhällsaktörer. Påverkan på hälsa och välbefinnande finns inom samtliga huvuduppdrag; hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, kultur, utbildning och regional utveckling samt genom stödfunktioner som lokalförsörjning, logistik samt stöd- och servicetjänster. VGR:s välfärdstjänster ska kompensera för ojämliga livsvillkor och särskilt stärka möjligheterna till hälsa och välbefinnande för individer och grupper med större behov av samhällets stöd.

”

Hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för människors livskvalitet, egenmakt och möjlighet till det goda livet.

Delmål

Barnets rättigheter tillgodoses

När barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda skapas bättre förutsättningar för dem. FN:s konvention om barnets rättigheter beskriver barnets mänskliga rättigheter. Ett barnrättsperspektiv innebär att inget barn får diskrimineras, att barnets bästa ska bedömas och beaktas i beslut och åtgärder som rör barn, att varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Det handlar också om att resurser avsätts för barn och unga samt att barn, unga och vuxna har goda kunskaper om barnets rättigheter. Aspekter av ojämlikhet såsom socioekonomiska förutsättningar, bostadsort, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder samverkar och påverkar barnets möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda.

Sedan barnkonventionen blev svensk lag har kraven på offentliga aktörers barnrättsarbete ökat. För VGR innebär detta att alla medarbetare har ansvar för att barn och ungas rättigheter tillgodoses och att barnkonventionen ska omsättas i det dagliga arbetet. VGR ska arbeta systematiskt med barnrättsfrågor och stärka kunskapen, förståelsen och förmågan hos ledning och medarbetare att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv. Ett viktigt verktyg är prövningar och analyser av barnets bästa/barnkonsekvensanalyser, som ska genomföras vid beslut och förändringar som påverkar barn och unga. Barnets delaktighet och kompetens ska erkännas och tas tillvara i alla delar av verksamheten, i såväl det enskilda mötet som i övergripande utvecklingsarbete. Former för barns och ungas delaktighet och medskapande behöver utvecklas. Barn som anhöriga ska få den information, råd och stöd som de behöver. För att säkerställa barns liv, hälsa och utveckling ska rutiner finnas kring orosanmälning till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn riskerar att fara illa.

Tabell 1. Indikatorer och målvärden för delmål Barnets rättigheter tillgodoses.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel förvaltningar och bolag som arbetar systematiskt med barnkonventionen	100 %
Andel hälso- och sjukvårdsförvaltningar som arbetar systematiskt med orosanmälning till socialtjänsten vid misstanke om att barn riskerar att fara illa	100 %

Delmål

Hälsofrämjande och förebyggande verksamhet

Delmålet syftar till en omställning till mer hälsofrämjande och förebyggande arbete med särskilt fokus på levnadsvanornas och kulturens hälsofrämjande och förebyggande effekter, samverkan för folkhälsa, investeringar i barn och ungas hälsa och utveckling samt förebyggande av psykisk ohälsa och suicid. Omställningen behövs för att möta den demografiska utvecklingen, ökande psykisk ohälsa och negativa levnadsvanor. Effektiva och kunskapsbaserade främjande och förebyggande insatser bidrar till att minska framtida behov av vård och omsorg, att samhällets resurser används mer kostnadseffektivt och att påverkan på miljö och klimat minskar.

VGR ska erbjuda proaktiva, hälsofrämjande och förebyggande insatser som stödjer invånarnas förmågor och förutsättningar att stärka sin hälsa. Individer och grupper med högre risk för ohälsa och större behov av samhällets stöd ska prioriteras. Förebyggande insatser, som screening för olika sjukdomar, vaccinering och fallskadeprevention, syftar

till att minska riskfaktorer. Hälsofrämjande insatser och miljöer i och vid VGR:s fastigheter skapar förutsättningar för positiva hälso-beteenden, levnadsvanor och upplevelse av livskvalitet, sammanhang och tillhörighet. Det kan vara att investera i barn och unga för en god hälsa genom hela livet, främja ett hälsosamt åldrande eller påverka livsvillkor och socioekonomi genom utbildning, arbete och inkludering.

VGR ska arbeta med hälsofrämjande och förebyggande insatser för att främja psykisk hälsa, tidigt sätta in insatser vid tecken på psykisk ohälsa och stärka det systematiska suicidpreventiva arbetet.

Samverkan såväl inom VGR som med externa aktörer inklusive det civila samhällets organisationer är väsentligt i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. VGR ska samverka med Västra Götalands kommuner för ett sammanhållet, långsiktigt och jämlikt folkhälsoarbete med folkhälsoavtal som bas.

Tabell 2. Indikatorer och målvärden för delmål Hälsofrämjande och förebyggande verksamhet.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel patienter som diskuterat levnadsvanor med läkare vid besök på vårdcentral (jämförelseår 2025)	54 %, minskade könsskillnader
Andel hälso- och sjukvårdsförvaltningar som arbetar systematiskt utifrån Socialstyrelsens nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor	100 %
Andel hälso- och sjukvårdsförvaltningar samt Naturbruks- och Folkhögskoleförvaltning med förvaltningsövergripande beslut, rutin eller motsvarande kring att identifiera och agera vid risk för suicid	100 %

Jämlikhet och lika rättigheter

Sverige har anslutit sig till flera konventioner om mänskliga rättigheter och VGR är skyldig att respektera, skydda, uppfylla och främja rättigheterna. Jämlikhet, jämställdhet och lika rättigheter betyder att alla människor är lika mycket värda och ska ha likvärdiga möjligheter. Det innebär prioritering av de individer och grupper som är i större behov av samhällets stöd, för att få ett jämlikt utfall. Det handlar också om att riva de hinder och förändra de strukturer som skapar ojämlikhet.

VGR:s arbete för jämlikhet och lika rättigheter grundas i de mänskliga rättigheterna och utgår från aspekter kring ojämlikhet samt de sju diskrimineringsgrunderna. Det innebär att alla oavsett socioekonomiska förutsättningar, bostadsort, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller

annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, ska kunna ta del av VGR:s verksamheter på lika villkor. VGR har skyldighet att informera rättighetsbärarna om sina mänskliga rättigheter. VGR har dessutom ansvar för att främja de fem nationella minoriteternas¹ möjligheter att behålla och utveckla sin kultur samt skydda och främja de nationella minoritetsspråken².

Förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha kunskap om jämlikhet, jämställdhet och diskriminering samt kunna omsätta kunskapen till handling inom ramen för sin roll och ansvar. Ett systematiskt arbete med att identifiera, analysera och åtgärda omotiverade skillnader ska säkerställa jämlikhet och jämställdhet, både vad gäller beslut och verksamhet.

- 1 judar, romer, samer, sverigefinnar, tornedalingar.
- 2 jiddisch, romani chib, samiska, finska, meänkieli.

”

Bemötandet inom VGR ska präglas av respekt för allas lika värde, individens rätt till självbestämmande och integritet.

Delmål

Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering

En jämlik, jämställd och icke-diskriminerande verksamhet innebär att varje människa inkluderas och bemöts likvärdigt och med värdighet. Individens behov och rättigheter ska tillgodoses oavsett skiftande förutsättningar. För att uppnå detta krävs kunskap om jämlikhet, mänskliga rättigheter och ett människorättsbaserat arbetssätt. Utbildningsinsatser bör utvecklas i samverkan med personer som har egna erfarenheter av diskriminering och ojämlikhet eller representanter för dessa, vilket bidrar till ökad förståelse och relevans.

All verksamhet inom VGR:s olika huvuduppdrag ska genomföras på ett sätt som är jämlikt och jämställt, utan omotiverade skillnader. Skillnader i erbjudande, utförande och resultat ska analyseras och motverkas när de inte är sakligt motiverade. Hinder som påverkar människors möjlighet att använda VGR:s tjänster på lika villkor ska identifieras och åtgärdas. Omotiverade skillnader ska beskrivas i ärendeberedning, planering, beslutsunderlag och redovisningar, för att säkerställa att verksamheten är rättvis och inkluderande. VGR strävar efter att synliggöra skillnader utifrån diskrimineringsgrunderna och aspekter av ojämlikhet då det är relevant.

Ett första steg i detta är att redovisa individbaserad könsuppdelad statistik som också är ett lagkrav.

Digitala lösningar som tjänster, verktyg och applikationer kan bidra till ökad jämlikhet, men ska vara tillgängliga och anpassade efter målgruppens behov och förutsättningar. Samtidigt ska VGR säkerställa att alternativ finns för personer som av olika anledningar inte har möjlighet att hantera digitala offentliga välfärdstjänster.

Bemötandet inom VGR ska präglas av respekt för allas lika värde, individens rätt till självbestämmande och integritet. Ett likvärdigt och normmedvetet bemötande är avgörande för att skapa tillit och förtroende, och för att människor ska vilja, kunna och känna sig trygga att söka och använda VGR:s olika välfärdstjänster. VGR ska vara en hälsolitterat organisation som medvetet och systematiskt arbetar för att göra det lätt för människor att förstå, värdera och använda information och tjänster. Syftet är att stärka individens förmåga att ta hand om sin hälsa, och därigenom också skapa förutsättningar för större eget ansvarstagande, samt att minska ojämlikhet.

Tabell 3. Indikatorer och målvärden för delmål Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel i befolkningen som uppfattar att vård ges på lika villkor (jämförelseår 2024)	70 %, minskade könsskillnader
Andel patienter som upplever att informationen vid vårdbesöket var lagom och lätt att förstå (hälsolitteracitet) (jämförelseår 2025)	82 %, bibehållna låga könsskillnader
Antal verksamheter som är HBTQ-diplomerade av VGR (jämförelseår 2024)	Öka
Andel individbaserade indikatorer i regionfullmäktiges budget som redovisas könsuppdelade (jämförelseår 2024)	Öka

Delmål

Inkluderande och normmedveten information

Alla människor ska kunna kommunicera med offentliga verksamheter och ta del av dess information och tjänster på lika villkor.

VGR:s information ska vara lätt att uppfatta, förstå och använda. För att alla människor ska kunna ta till sig informationen behöver den erbjudas i flera olika format som fungerar tillsammans med hjälpmedel, till exempel skärmläsare och punktskriftsskärmar. Det är också viktigt att informationen anpassas och delas utifrån målgruppens behov och förutsättningar, så att den blir begriplig, tillgänglig och användbar för alla. Webbplatser och mobila applikationer ska vara utformade så att de är lätta att navigera på och använda för alla, inklusive personer med funktionsnedsättningar. Mallar för dokument som rapporter, presentationer och beslutsunderlag ska vara tillgänglighetsanpassade.

Skyltar, både exteriöra och interiöra ska göra det enkelt att hitta rätt. Platser där VGR har verksamhet ska ha få och informativa skyltar. Informationen ska vara lättbegriplig och entydig. Skyltning ska utgå från den som

besöker platsen eller verksamheten för första gången.

Ett regiongemensamt arbetssätt kring översättningar ska säkerställa att alla invånare, oavsett språklig bakgrund, kan förstå och använda VGR:s välfärdstjänster. Information inom VGR ska finnas översatt till relevanta språk och vara korrekt och anpassad till målgruppen. I bedömningen av vilka språk som är relevanta att översätta till ska de fem nationella minoritetsspråk som VGR enligt lag har ansvar för att skydda och främja särskilt beaktas.

VGR ska ha ett normmedvetet förhållningsätt i bild och text som publiceras internt och externt. Det innebär att bilder och texter ska spegla den mångfald som finns i samhället så att varje läsare, lyssnare eller person som VGR möter känner sig inkluderad oavsett socioekonomiska förutsättningar, bostadsort, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Tabell 4. Indikatorer och målvärden för delmål Inkluderande och normmedveten information.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel av VGR:s webbplatser som är tillgänglighetsgodkända	100 %
Andel av VGR:s mest nedladdade dokument som är tillgänglighetsgodkända	100 %

Delmål

Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler

Delmålet syftar till att personer med funktionsnedsättning ska kunna använda VGR:s verksamheter självständigt. Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har alla rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på lika villkor. Fysisk tillgänglighet är ett lagkrav i Sverige enligt plan- och bygglagen (PBL) och diskrimineringslagen. Fastighetsägare och verksamhetsutövare måste säkerställa att publika lokaler och arbetsplatser är tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, vilket inkluderar åtgärder mot ”enkelt avhjälpna hinder”.

Lokaler och miljöer som VGR verkar i och ansvarar för ska vara tillgängliga och användbara på lika villkor för alla. Det innebär att utemiljöer, lokaler och verksamheter ska gå att ta sig till, in i och användas av alla på ett självständigt sätt. Vid behov ska också alla kunna utrymma på ett självständigt sätt oavsett funktionsnedsättning. Att utforma lokaler, miljöer,

tjänster och verksamheter så att de ska kunna användas av så många som möjligt, så kallad universell utformning, ger förutsättningar för självständighet och minskar behovet av anpassningar i efterhand.

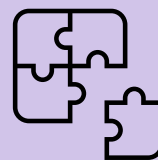
Fysiskt tillgängliga och användbara lokaler och miljöer kräver ansvarstagande av både fastighetsägaren och verksamhetsansvarig. Alla lokaler/verksamheter som VGR äger, helt eller delvis finansierar eller har avtal med ska inventeras av Tillgänglighetsdatabasen (TD). Anmärkningar som identifierats och synliggjorts vid inventering ska åtgärdsplaneras. Information kring fysisk tillgänglighet ska publiceras för allmänheten på webbplatsen www.t-d.se.

Krav kring fysisk tillgänglighet ska ställas i samband med upphandling av verksamhet, lokaler och miljöer. Antagna riktlinjer och standarder för fysisk tillgänglighet ska följas vid ny- och ombyggnation av lokaler och fastigheter samt hållplatser i kollektivtrafiken.

Tabell 5. Indikatorer och målvärden för delmål Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel åtgärdade inventeringsanmärkningar för enkelt avhjälpna hinder respektive avvikelser på gul standard enligt VGR:s riktlinje för fysisk tillgänglighet (jämförelseår 2025)	Enkelt avhjälpna hinder: 100 % Gul standard: Årlig ökning

Tillit, trygghet och delaktighet

Tillit, trygghet och delaktighet är grundläggande värden i ett demokratiskt samhälle och utgör fundament för ett samhälles stabilitet, funktion och långsiktiga utveckling.

Tillit handlar om förtroendet mellan människor, till offentliga institutioner och till demokratin och fungerar som ett sammanhållande kitt som gynnar gemenskap, samarbete och samhällsutveckling. Tilliten är fortsatt hög i Västra Götaland men riskerar att minska i takt med exempelvis ökad spridning av falsk eller vilseledande information, utbredd organiserad brottslighet eller vid utsatthet för diskriminering. Trygghet bidrar till social stabilitet och är direkt kopplat till människors hälsa och välbefinnande. Trygghet skapar också förutsättningar för ekonomisk utveckling och gör oss mer benägna att engagera oss i framtidsfrågor och samhällsutveckling. Människors möjlighet att vara delaktiga

och påverka beslut som rör såväl det egna livet som det omgivande samhället skapar förutsättningar för trygghet och tillit. Tillsammans bidrar tillit, trygghet och delaktighet till hållbarhet, rättvisa och demokrati, ett samhälle där varje människa kan leva med värdighet och frihet. När människor känner sig trygga, har förtroende för andra och får vara delaktiga i beslut som rör deras liv, ökar både den psykiska och den sociala hälsan.

VGR har en central roll i att skapa ett inkluderande, rättvist och demokratiskt samhälle, där alla invånare ges möjlighet att delta i samhälls- och platsutvecklingen på lika villkor. VGR skapar förtroende och bidrar till stärkt tillit, trygghet och delaktighet genom att vara en transparent organisation som agerar på alla former av våld och som för dialog med människor som berörs av verksamheten.

”

Tillsammans bidrar tillit, trygghet och delaktighet till hållbarhet, rättvisa och demokrati, ett samhälle där varje människa kan leva med värdighet och frihet.

Delmål

Delaktighet och dialog med dem som berörs

Delmålet syftar till att skapa jämlika och icke-diskriminerande verksamheter, där beslutsfattandet är välgrundat och tilliten till VGR som organisation är stark. När människor upplever att deras röster blir hörda och att deras åsikter tas på allvar ökar engagemanget, vilket leder till ökat stöd för beslut och åtgärder och mer effektiva lösningar på de utmaningar som verksamheten står inför. Öppen och transparent kommunikation bygger förtroende och minskar risken för missförstånd och människorättskränkningar.

VGR ska involvera, lyssna in och beakta synpunkter och erfarenheter från dem som berörs av verksamheten – invånare, patienter, brukare, besökare, elever, studerande och resenärer – med särskilt fokus på grupper vars erfarenheter ofta förbises i samhälls- och verksamhetsutveckling. Det gäller exempelvis barn, unga och äldre, hbtqi-personer,

individer i socialt eller socioekonomiskt utsatta situationer, personer som tillhör nationella minoriteter samt personer med funktionsnedsättning.

Delaktighet och medskapande ska möjliggöras utifrån individens behov och förutsättningar i såväl det enskilda mötet med VGR:s verksamheter som i de beslut som påverkar dem. Detta sker genom personcentrerat och medskapande arbetssätt i verksamhetens vardag samt genom att utveckla och använda olika forum och processer för ökad inkludering och vidgat deltagande. Aktiv involvering, dialog och samråd med civilsamhällets organisationer utifrån ett människorätts- och demokratiperspektiv ska användas för att tillvarata viktiga perspektiv, kunskaper och erfarenheter i ärendeberedning och utveckling av VGR:s verksamheter.

Tabell 6. Indikatorer och målvärden för delmål Delaktighet och dialog med dem som berörs.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel förvaltningar och bolag som har etablerade forum eller processer för delaktighet och dialog med verksamhetens målgrupp	100 %
Positiv upplevelse av delaktighet i vården (jämförelseår 2024)	Primärvård: 86 %, bibehållna låga könsskillnader Öppenvård sjukhus: Öka

Delmål

Frihet från våld, hot och kränkningar

Frihet från våld, hot och kränkningar är grundläggande för att säkerställa varje individs rätt till ett värdigt och tryggt liv. Människor utsätts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, hot och kränkningar i många och skiftande sammanhang. Våld, hot och kränkningar sker även digitalt via mobil, sociala medier eller digitala tjänster.

Enligt Istanbulkonventionen som Sverige har anslutit sig till ska yrkesverksamma som kommer i kontakt med brottsoffer eller förövare ha utbildning om att förebygga och upptäcka våld mot flickor, kvinnor och transpersoner, om jämställdhet mellan könen samt om brottsoffrens behov och rättigheter. Yrkesverksamma ska också förebygga att en person som utsatts för ett brott eller kränkning skadas ytterligare i mötet med exempelvis vård, myndigheter eller rättsväsende genom att bemötandet inte sker med respekt, lyhördhet och stöd.

VGR ska inom alla huvuduppdrag arbeta med att skapa trygga miljöer och verksamheter fria från våld, hot och kränkningar, samt ha rutiner för att hantera incidenter och ge stöd till personer i utsatthet. Normmedveten,

traumamedveten och erfarenhetsbaserad kunskap är viktiga komponenter i detta arbete.

Inom hälso- och sjukvården ska insatser ske för att tidigt upptäcka och förebygga våld, hot och kränkningar samt erbjuda en trygg miljö för personer som utsatts för våld. Detta görs genom ett systematiskt arbetssätt för att ställa rutinmässiga frågor om våld och hedersrelaterat våld, erbjuda vård och stöd till de som utsatts samt dokumentera skador för att bidra till ökad lagföring av våldsutövare. Alla anställda i hälso- och sjukvården ska ha grundläggande utbildning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, vilket inkluderar hur våld ser ut i relationer som bryter mot normen.

I FN:s granskningar utifrån mänskliga rättigheter beskrivs tvångsåtgärder i psykiatriska verksamheter som en form av våld. Sverige får kritik kring överanvändning och brister i uppföljning av tvångsmetoder. VGR ska arbeta systematiskt för ökad delaktighet för patienten och minskad användning i form av en nollvision för tvångsmetoder inom psykiatrin.

Tabell 7. Indikatorer och målvärden för delmål Frihet från våld, hot och kränkningar.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel hälso- och sjukvårdsförvaltningar som arbetar systematiskt med att fråga om våld i nära relation	100 %

Resurseffektivt och giftfritt

Användningen av naturresurser har ökat kraftigt globalt under de senaste femtio åren. Utvinning av material, bränslen och livsmedel står för stora utsläpp av växthusgaser och är också en orsak till förlust av biologisk mångfald samt ohållbart utnyttjande av vattenresurser. En stor mängd miljö- och hälsoskadliga ämnen som är inbyggda i produkter och avfall sprids i naturen, och förstör möjligheten att cirkulera material, vilket förvärrar miljöproblemen ytterligare.

VGR:s användning av material och produkter har en betydande påverkan på miljö och

hälsa, både i Sverige och globalt. Genom VGR:s verksamheter passerar stora materialflöden av plast, textilier, metall, glas, papper, livsmedel, läkemedel, kemiska produkter och drivmedel. Vissa av dessa flöden, som engångsmaterial, strömmar dagligen in och ut ur verksamheterna. Bränslen förbränns och sprider omedelbart restprodukter ut i atmosfären, medan andra material, såsom byggmaterial, möbler och inredning, har betydligt längre omloppstider. Till slut blir även dessa produkter avfall, vilket orsakar föroreningar som påverkar människor, djur och natur negativt.

”

VGR:s användning av material och produkter har en betydande påverkan på miljö och hälsa, både i Sverige och globalt.

Delmål

Cirkulära produkt- och materialflöden

Uttag av nytvunnen råvara i ett linjärt produktions- och konsumtionssystem har en betydande negativ påverkan på klimatet, ekosystemen och den biologiska mångfalden. Genom att VGR övergår till cirkulära produkt- och materialflöden minskar belastningen på ekosystemen samtidigt som produkter och material används mer resurseffektivt. Med cirkulära flöden menas att material och produkter används så länge som möjligt, repareras, återanvänds och till sist materialåtervinns i slutna kretslopp. Det skapar

även bättre förutsättningar för en tryggare tillgång på material och motståndskraft mot externa störningar.

VGR ska med innovativa arbetsmetoder testa och ändra arbetssätt för att öka återbruket, ersätta engångsprodukter med flergångsalternativ, minska materialförbrukningen där det är möjligt. VGR ska också ställa krav och upphandla material med lägre miljöpåverkan, samt förbättra materialåtervinningen av avfall.

Tabell 8. Indikatorer och målvärden för delmål Cirkulära produkt- och materialflöden.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel avslutade ombyggnadsprojekt över 10 mnkr som byggt in återbrukade produkter	100 %
Procentuell förändring av inköp av utvalda förbrukningsprodukter i antal (jämförelseår 2021)	-20 %
Andel återbrukade möbler i kronor	80 %
Procentuell förändring av textilsvinn, antal artiklar (jämförelseår 2021)	-20 %
Återbruk av IT-produkter (jämförelseår 2024)	Öka

Delmål Hållbar kemikalie- och läkemedelsanvändning

Dagens resursutnyttjande är tätt sammankopplat med spridning av farliga kemikalier. Idag finns uppemot 60 000 kemiska ämnen på världsmarknaden. Av den totala volymen kemikalier som omsätts inom EU beräknas över 60 procent vara farliga för hälsa och miljö.

För att skydda människors hälsa och miljön ska VGR:s verksamheter bedriva ett systematiskt kemikaliearbete genom regelbundna inventeringar av kemiska produkter. Vid inköp av nya kemiska produkter ska verksamheterna identifiera och analysera risker kopplade till arbetsmiljö och miljöpåverkan, samt vidta lämpliga skyddsåtgärder. Kemikalier med hälso- och miljöfarliga ämnen ska systematiskt bytas ut om det finns alternativ som är mindre skadliga för hälsa och miljö, där särskilt farliga ämnen¹ är prioriterade. Vid inköp av nya kemiska produkter ska de alternativ som är mest fördelaktiga ur miljö- och hälsoperspektiv prioriteras.

VGR ska också bedriva ett systematiskt arbete med syfte att fasa ut skadliga kemikalier i varor till mindre skadliga. Särskilt viktigt är arbetet med att identifiera och fasa

ut PFAS-ämnen (över 10 000 syntetiskt framställda, extremt svårnedbrytbara ämnen som kallas "evighetskemikalier" då de inte bryts ned i naturen) och PVC-plast.

Läkemedel är ämnen designade för att påverka olika processer i kroppen med syfte att förebygga, bota eller lindra sjukdom. Läkemedel är ofta svårnedbrytbara vilket gör att de kan spridas och finnas kvar i miljön under lång tid. Ett särskilt problem är att höga halter antibiotika i avloppsvatten kan öka tillväxten av resistenta bakterier.

Läkemedel påverkar även andra djurarter som utsätts för ämnena. För att minska den negativa påverkan från läkemedel ska VGR arbeta förebyggande med befolkningens hälsa och ställa miljökrav vid upphandling. VGR ska också arbeta med hållbar läkemedelsförskrivning, göra läkemedelsgenomgångar, skriva ut provförpackningar, ha en säker avfallshantering och uppmuntra patienter att lämna in överblivna läkemedel till apoteken. VGR ska i samverkan med andra regionala aktörer bidra till att minska förekomsten av läkemedelsrester i sjöar och vattendrag.

¹ Särskilt farliga ämnen är 1) cancerframkallande, mutagen och reproduktionsstörande, så kallade CMR-ämnen 2) svårnedbrytbara, bioackumulerande och giftiga ämnen, så kallade PBT-ämnen 3) mycket svårnedbrytbara och mycket bioackumulerande ämnen, så kallade vPvB-ämnen och 4) hormonstörande ämnen

Tabell 9. Indikatorer och målvärden för delmål Hållbar kemikalie- och läkemedelsanvändning.

Indikatorer	Målvärde 2030
Förekomst av läkemedelsrester i sjöar och vattendrag (jämförelseår 2025)	Minska
Antal ämnen där miljöbedömningar är gjorda i REK-listan* (jämförelseår 2025)	Öka

* En regional förteckning över de läkemedel som rekommenderas för förskrivning.

Låg klimatpåverkan

Jordens klimat blir allt varmare. Under den senaste tioårsperioden har den globala medeltemperaturen stigit med 1,3 grader jämfört med 1800-talets andra hälft. FN:s klimatpanel IPCC konstaterar att riskerna med klimatförändringarna ökar i takt med temperaturhöjningen. För att undvika eller mildra allvarliga effekter och störningar för både människor och natur krävs mycket snabba och omfattande utsläppsminskningar.

År 2045 ska VGR ha nått netto-noll utsläpp, vilket innebär att inga nettoutsläpp av växthusgaser, varken direkta eller indirekta ska komma från organisationen. Detta ligger i linje med Sveriges klimatmål. Eftersom det inte är möjligt att eliminera alla utsläpp helt, kommer hållbara kompensationsåtgärder som skapar negativa utsläpp att behövas för att balansera kvarvarande utsläpp.

För att nå netto-noll utsläpp, uppnå Parisavtalets¹ mål om att hålla den globala uppvärmningen till långt under 2 grader och sträva efter 1,5 grader, samt nå klimatmålen för Västra Götaland behöver VGR:s klimatpåverkan minskas kraftigt inom kort tid. VGR har en viktig roll som offentlig aktör att vara föregångare i klimatarbetet. VGR redovisar sina klimatutsläpp i ett klimatbokslut, i

enlighet med Greenhouse Gas Protocol där utsläppen delas in i scope 1, 2 och 3.

Särskilt stora minskningar krävs för de direkta utsläppen, scope 1, som VGR har stor rådighet över. Målsättningen är att minska de direkta växthusgasutsläppen med 85 procent jämfört med 2006 (kollektivtrafiken) och 2010 (övriga utsläpp). Dessa är de utsläpp som VGR äger eller kontrollerar och inkluderar utsläpp från förbrukning av drivmedel från kollektivtrafik, egna persontransporter och lätta lastbilar, ambulanser, ambulanshelikopter, samt reservkraftsanläggningar. Det innefattar också utsläpp av lustgas, anestesigaser och köldmedialäckage.

Omfattande minskningar krävs även för de indirekta utsläppen, scope 2 och 3, som bland annat uppstår från inköp. Dessa står för majoriteten av VGR:s totala växthusgasutsläpp. De indirekta växthusgasutsläppen ska minska med 50 procent till 2030 jämfört med 2021. Dessa omfattar utsläpp från köpta produkter och utrustning, köpta tjänster, finansiella placeringar, arbetspendling, resor, avfallshantering samt inköpt el, värme och kyla. En halvering av dessa utsläpp ligger i linje med vad forskningen bedömer krävs för att nå Parisavtalets mål.

¹ Parisavtalet: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

Tabell 10. Indikatorer och målvärden för målet Låg klimatpåverkan.

Indikatorer	Målvärde 2030
Procentuell förändring av VGR:s direkta utsläpp av växthusgaser (jämförelseår 2006/2010)*	-85 %
Procentuell förändring av indirekta växthusgasutsläpp (jämförelseår 2021)	-50 %

* För utsläpp från kollektivtrafiken är jämförelseåret 2006 och för övriga utsläpp är jämförelseåret 2010.

Delmål Hållbara transporter och resor

Hållbara transporter och resor är avgörande för att minska klimatpåverkan, eftersom dagens transportsystem till stor del är beroende av fossila bränslen. Hållbara transport- och mobilitetslösningar spelar en central roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle, både på individnivå och i samhällsplaneringen. Genom att främja möjligheten att gå, cykla och åka kollektivt minskar transporternas klimatpåverkan, samtidigt som människors hälsa främjas.

Transporter och resor står för cirka 15 procent av VGR:s totala klimatpåverkan.

För att minska utsläppen ska VGR:s egna och köpta transporter ske med fossilfria drivmedel och med logistiklösningar som styr mot ett minskat transportarbete. Målsättningen 2030 är att VGR:s transporter är fossilfria samt att andelen hållbara resor med gång, cykel och kollektivtrafik har ökat, medan resor med flyg och egen bil i tjänst har minskat. Utifrån verksamhetens uppdrag görs avväganden för vilka resor som är nödvändiga och vilka som kan undvikas. VGR ska arbeta för att anställda och de som besöker VGR:s verksamheter ska ha goda förutsättningar att resa hållbart och fossilfritt.

Tabell 11. Indikatorer och målvärden för delmål Hållbara transporter och resor.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel fossilfria transporter*	100 %
Procentuell förändring av antal flygresor i tjänst (jämförelseår 2016)	-80 %
Procentuell förändring av antal körda kilometer med privat bil i tjänst (jämförelseår 2016)	-80 %
Andel hållbar arbetspendling	60 %

* I fossilfria transporter ingår drivmedel för egna personbilar, lätta lastbilar, ambulanstransporter, arbetsfordon och arbetsmaskiner, köpta godstransporttjänster, ambulanshelikopter, ambulansbåt samt kollektivtrafik.

Delmål

Klimat- och energieffektiv verksamhet

Användningen av energi, digitala tjänster, livsmedel, läkemedel, medicinska gaser, medicinteknisk utrustning och sjukvårdsprodukter står för en betydande del av VGR:s växthusgasutsläpp. De största utsläppen kommer från stora flöden av material- och förbrukningsprodukter. I VGR står inköp och resursförbrukning för cirka 65 procent av den totala klimatpåverkan. Klimatpåverkan från förbrukningsprodukter ska halveras till 2030.

Livsmedelssektorn står för 20–30 procent av de globala utsläppen. Val av råvaror har en stor påverkan på VGR:s klimatutsläpp. Måltider ska planeras, tillagas och distribueras så att klimatpåverkan minskar. Mat som tillagas och sedan inte äts upp bidrar också till onödig klimatpåverkan. Matsvinnet i egen verksamhet ska minska med 50 procent och insatser för att minska svinnet tidigare i leverantörskedjan ska göras till 2030.

Nybyggnation, renovering, ombyggnation och förvaltning av byggnader står för stora utsläpp av växthusgaser från material och energianvändning. Klimatpåverkan kommer från utvinning, tillverkning och transport av material som byggs in i byggnader.

Klimatpåverkan från byggmaterial och byggprocess ska halveras till 2030.

Energianvändningen ska mer än halveras till 2030 jämfört med 1995. 2011 fattades beslut om att halvera energianvändningen och arbetet har sedan dess bedrivits framgångsrikt genom energieffektiviseringar i byggnation och drift. Arbetet bedrivs bland annat genom fortsatta investeringar, effektiviseringar, ökad installation av solceller, energilagring, storskalig värmeåtervinning och ett fokus på minskat effektbehov. En minskad energianvändning, lagring och egen produktion av energi bidrar även till en robustare organisation.

VGR ska minska verksamheternas klimatpåverkan och bidra till en klimatomställning. Genom att utveckla nya arbetssätt, främja innovation och använda resurser mer effektivt skapas klimateffektiva verksamheter. För att minska VGR:s utsläpp av växthusgaser är hälso- och sjukvårdens bidrag avgörande. Detta ska nås genom att arbeta förebyggande med befolkningens hälsa, men också genom att testa nya arbetssätt, att upphandla och köpa in produkter med lägre klimatpåverkan samt utveckla cirkulära system.

Tabell 12. Indikatorer och målvärden för delmål Klimat- och energieffektiv verksamhet.

Indikatorer	Målvärde 2030
Procentuell förändring av klimatpåverkan av utvalda förbrukningsprodukter (jämförelseår 2021)	-50 %
Procentuell förändring av klimatpåverkan från medicinska gaser (jämförelseår 2009)	-85 %
Klimatpåverkan från en genomsnittlig måltid, kg CO ₂ e per måltid	0,5
Procentuell förändring av matsvinn, g/portion (jämförelseår 2013)	-50 %
Klimatpåverkan vid nybyggnation, kg CO ₂ e/m ²	220
Energianvändning i egna lokaler (kWh/m ²)	132
Produktionskapacitet solceller (GWh/år)	10

Delmål

Klimatanpassad verksamhet

Klimatförändringar leder till fler extremväderhändelser som översvämningar, torka, skogsbränder och värmeböljor. Genom att anpassa samhällen, infrastruktur och bebyggda miljöer minskar risken för allvarliga skador. Klimatanpassning är åtgärder som ska skydda miljö samt människors liv, hälsa och egendom när klimatet förändras. VGR:s verksamheter behöver anpassas för att minska risker och sårbarheter som rör mark, vatten och bebyggelse. VGR:s breda samhällsuppdrag innebär ett särskilt ansvar för att det finns en beredskap inför de nya folkhälso- och miljöproblem som följer av ett förändrat klimat.

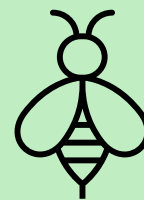
VGR ska planera, investera, utforma samt bygga byggnader, anläggningar och infrastruktur som klarar klimatförändringarnas effekter, såsom ökad nederbörd, högre temperaturer och extrema väderhändelser. Det handlar om att förebygga skador genom hållbara konstruktioner, förbättrad dränering, grönstruktur och andra lösningar som minskar risken för översvämning och värmeböljor. Med fördel kan naturbaserade lösningar, som tillvaratar

ekosystemens egna processer för att hantera dessa utmaningar, användas. Det handlar även om att identifiera och minimera onödig förbrukning av vatten för att vara bättre rustade för perioder av vattenbrist.

För hälso- och sjukvården innebär klimatanpassningen insatser och åtgärder för att begränsa sårbarheten för klimatförändringarna och dess påverkan på hälsan. Det inkluderar åtgärder som att förebygga och hantera värmerelaterade sjukdomar, spridning av klimatrelaterade sjukdomar, samt hantering av luftföroreningar och psykisk hälsa. Genom att integrera hälsoperspektivet i klimatanpassningen skapas mer robusta samhällen där både miljö och människors välmående prioriteras.

VGR ska identifiera särskilt sårbara riskgrupper som riskerar att drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Klimatanpassningsarbetet ska inte fördjupa existerande orättvisor, inte skapa nya orättvisor och kompensera för eventuella orättvisor som skapas.

Främjad biologisk mångfald

Biologisk mångfald innebär en variationsrikedom bland levande organismer och ekosystem. Det innefattar en mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. Den internationella plattformen för biologisk mångfald (IPBES) fastslår att den biologiska mångfalden i världen minskar i en allt snabbare takt och pekar ut fem drivkrafter bakom förlusten; förstörda livsmiljöer, exploatering av arter genom fiske, jord- och skogsbruk, klimatförändringar, invasiva arter och föroreningar.

En hög biologisk mångfald är en förutsättning för att naturen ska kunna leverera de funktioner och nyttor som människor får av naturen. Dessa kallas ekosystemtjänster och är till exempel att naturen renar vatten och luft, insekter pollinerar grödor, att mikro-

organismer och maskar gör jorden bördig och att hälsan förbättras av naturvistelser.

Inom VGR finns bred kompetens och verksamhet inom biologisk mångfald. Genom samarbeten och forskning bedrivs ett omfattande och framgångsrikt arbete bland annat inom Göteborgs botaniska trädgård, Naturbruksförvaltningen och Göteborgs naturhistoriska museum. Arbetet syftar till att främja biologisk mångfald, minska förlusten av den biologiska mångfalden och öka förståelsen för vikten av ett hållbart nyttjande av ekosystemtjänster. Utifrån det regionala utvecklingsuppdraget stöttar VGR markägare och andra externa aktörer i Västra Götaland i beslut som påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald, främst genom kunskaps-satsningar, projektfinansiering och nätverk.

”

Biologisk mångfald innebär en variationsrikedom bland levande organismer och ekosystem.

Delmål

Främjad biologisk mångfald vid markanvändning

Som en av Sveriges största fastighetsägare är VGR starkt beroende av biologisk mångfald och de ekosystemtjänster som naturen tillhandahåller. Dessa är exempelvis temperaturreglering, dagvattenhantering och råvaror för byggnation, men också attraktiva, funktionella och hälsofrämjande grönytor. Med det omfattande fastighetsbeståndet följer också ett stort ansvar och en unik möjlighet att främja den lokala biologiska mångfalden och nyttja ekosystemen hållbart. VGR ska exempelvis bevara och plantera träd och annan vegetation, tillföra vattenmiljöer, tillföra boplatser för insekter och smådjur och bekämpa invasiva arter. Vidare ska VGR analysera och motverka ljusföroreningar som påverkar arter negativt.

Detta ska ske genom att identifiera biologiska värden och genomföra åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden och ekosystemen i långsiktig förvaltning av fastigheterna. Åtgärder som tillvaratar naturens egna processer för att hantera samhällsutmaningar såsom värmeböljor och översvämningar, så kallade naturbaserade lösningar, är eftersträvarsvärda då de kan vara kostnads-effektiva och samtidigt gynna biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande. Som en del av delmålet genomförande ingår även att ta fram bevarande- och utvecklingsplaner för biologisk mångfald för fastigheterna.

Tabell 14. Indikatorer och målvärden för delmål Främjad biologisk mångfald vid markanvändning.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel av VGR:s fastigheter som har bevarande- och utvecklingsplaner för biologisk mångfald	100 %
Andel av VGR:s fastigheter där åtgärder i bevarande- och utvecklingsplaner för biologisk mångfald genomförts.	100 %

Delmål

Hänsyn till biologisk mångfald vid val av varor och tjänster

Över hälften av den globala förlusten av biologisk mångfald beror på förändrad mark- och vattenanvändning och överutnyttjande av naturresurser. Den biologiska mångfalden är avgörande för en hållbar och robust livsmedelsproduktion. VGR ska välja livsmedel som bidrar till biologisk mångfald och en långsiktig hållbar markanvändning i Västra Götaland. Andelen regionala livsmedel¹ ska öka till minst 60 procent och andelen ekologiska livsmedel bör vara hög. Fisk och skaldjur som serveras ska komma från hållbara bestånd².

Genom att ställa krav vid upphandling av varor och tjänster som till exempel drivmedel, hälso- och sjukvårdsprodukter, byggmaterial och textilier kan VGR främja ett hållbart nyttjande av ekosystemtjänster och bevarande av den biologiska mångfalden. Genom att minska användning och öka återbruk av material minskar efterfrågan på råmaterial och därmed hälso- och miljörisker som är kopplade till materialutvinning.

Tabell 15. Indikatorer och målvärden för delmål Hänsyn till biologisk mångfald vid val av varor och tjänster.

Indikatorer	Målvärde 2030
Andel ekologiska livsmedel i kronor	60 %
Andel regionala livsmedel ¹ av utvalda kategorier i kronor (jämförelseår 2025)	60 %

1 Regionala livsmedel är primärt producerade och/eller förädlade i Västra Götaland. Primärproduktion är starten på livsmedelskedjan och omfattar bland annat odling och skörd, uppfödning och slakt. Förädling innebär bearbetning av råvara till slutprodukt.

2 Hållbara bestånd avser fisk och skaldjur som är MSC- eller kravmärkta. Om märkning saknas ska arten inte ha rött ljus i Världsnaturfondens WWF Fiskguiden.

Ordlista

Aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen – Ett lagstadgat krav enligt diskrimineringslagen som innebär att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta förebyggande och främjande för att motverka diskriminering. Arbetet ska ske kontinuerligt för att identifiera och åtgärda risker.

Biologisk mångfald – Variation av arter, livsmiljöer och ekosystem i naturen, vilket är viktigt för fungerande natur och människors livsvillkor.

Civilsamhällorganisationer – Organisationer som verkar utanför staten, kommuner och näringsliv, och som bygger på frivilligt engagemang, gemensamma intressen eller värderingar, till exempel föreningar, stiftelser och ideella organisationer.

Direkta växthusgasutsläpp – Utsläpp som uppstår från den egna verksamheten, till exempel från fordon, transporter eller energianvändning.

Diskrimineringsgrunderna – De sju lagstadgade grunder som ger skydd mot diskriminering: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Ekosystemtjänster – De nyttor människor får från naturen, till exempel ren luft och vatten, pollinering, klimatanpassning och möjligheter till rekreation.

Elektrifiering – Övergång från användning av fossila bränslen till eldrift, till exempel inom transporter eller utrustning.

Emissionsfaktor – Ett beräkningsvärde som används för att räkna ut utsläpp genom att koppla en aktivitet (t.ex. bränsleförbrukning) till en viss mängd utsläpp.

Fossilfria transporter – Transporter som inte använder fossila bränslen som bensin eller diesel.

Förebyggande insatser – Åtgärder som syftar till att främja hälsa och förhindra att sjukdom, skador eller ohälsa uppstår eller förvärras.

Hälsofrämjande insatser – Åtgärder som syftar till att stärka människors hälsa och välbefinnande, inte bara förebygga sjukdom.

Hälsolitteracitet – Hälsolitteracitet handlar om en individs förmåga att förstå och värdera information om den egna hälsan. En hälsolitterat organisation gör det enkelt för människor att navigera, förstå och använda information och tjänster för att kunna ta hand om sin hälsa.

Indirekta växthusgasutsläpp – Utsläpp som uppstår som en följd av verksamhetens aktiviteter men sker utanför den egna organisationen, till exempel från inköpt energi, transporter eller produktion av varor och tjänster.

Klimatbokslut – En sammanställning av en verksamhets totala klimatpåverkan under en viss period, oftast ett år.

Klimatväxling – Ett ekonomiskt styrmedel där verksamheter som orsakar klimatpåverkan (till exempel genom tjänsteresor) betalar en avgift som sedan används till åtgärder som minskar klimatpåverkan inom organisationen.

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) – Koldioxidekvivalent är ett mått för att mäta utsläpp av växthusgaser, uttryckt som den mängd koldioxid som har motsvarande påverkan på den globala uppvärmningen.

Ordlista

Könsöverskridande identitet eller uttryck – Könsöverskridande identitet eller uttryck är en av sju diskrimineringsgrunder enligt diskrimineringslagen. Begreppet handlar om den inre, självupplevda bilden av vem en är samt hur en visar sin identitet socialt genom exempelvis kläder, frisyr, smink eller kroppsspråk.

Miljödiplomering och miljöcertifiering – VGR:s miljödiplomering utgår från kriterier inom miljöområdet, som verksamheten behöver uppfylla en viss del av för att bli godkänd. Kriterierna baseras på lagstiftning och VGR:s miljömål till 2030. Vissa förvaltningar kan välja att miljödiplomera alla enheter, i stället för att certifiera enligt ISO 14001.

Miljöledningssystem – Ett strukturerat arbetssätt för att minska påverkan på klimat och miljö. Det finns två huvudsakliga spår – miljöcertifiering enligt ISO 14001 eller miljödiplomering.

Mänskliga rättigheter – Universella och grundläggande rättigheter och friheter för varje människa. De skyddar varje individs värde, frihet och möjlighet att leva ett tryggt och värdigt liv.

Personcentrerat arbetssätt – Ett arbetssätt där patientens behov, erfarenheter och delaktighet är utgångspunkt för planering och genomförande av vården.

Precisionsodling/precisionsodlade livsmedel – Precisionsodling ger höga skördar med rätt kvalitet. Genom att ta hänsyn till variationen i fält effektiviseras och optimeras insatserna till varje del av fälten. Det ger en klimatsmart odling med lägre miljöpåverkan.

Prövning och analys av barnets bästa/barnkonsekvensanalys – Görs för att beslut och åtgärder ska följa barnkonventionen, samt ska genomföras vid beslut och förändringar som påverkar barn och unga.

Regionala livsmedel – Avser produkter som är primärt producerade och/eller förädlade i Västra Götaland. Primärproduktion är starten på livsmedelskedjan och omfattar bland annat odling och skörd, uppfödning och slakt. Förädling innebär bearbetning av råvara till slutprodukt.

Rättighetsbärare – Varje människa är rättighetsbärare, det vill säga har ett okränkbart värde och mänskliga rättigheter. För VGR som organisation är rättighetsbärare de som tar del av VGR:s verksamheter, som påverkas av organisationens beslut, är anhöriga eller boende i verksamhetens närområde samt medarbetare i förhållande till arbetsgivaren. Skyldighetsbärare är alla förtroendevalda, chefer och medarbetare. Skyldighetsbärare ansvarar för att se till att rättighetsbärarna får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Scope 1–3 – Indelning av växthusgasutsläpp där Scope 1 är direkta utsläpp från den egna verksamheten, Scope 2 indirekta utsläpp från inköpt energi och Scope 3 övriga indirekta utsläpp i värdekedjan.

Social och organisatorisk arbetsmiljö – De villkor som rör arbetet, så som organisation, ledarskap, arbetsbelastning och sociala relationer på arbetsplatsen.

Socioekonomiska förutsättningar – Beskriver ekonomiska och sociala villkor, som till exempel utbildningsnivå, inkomst, arbete, bostadsförhållanden och tillgång till resurser som vård och fritidsaktiviteter, vilka påverkar hälsa, välbefinnande och möjligheter till delaktighet i samhället.

Välfärdstjänster – Offentligt finansierade tjänster inom vård, skola och omsorg som syftar till att tillgodose individens behov och garantera en grundläggande levnadsstandard.

Hållbarhetsmål 2030 – för varje människa och för vår planet

Läs mer om Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål: www.vgregion.se/hallbarhet